

Transitieprogramma Common Ground

Betere dienstverlening door samen werken aan een moderne gemeentelijke informatievoorziening

Kernboodschap

Uitstekende digitale dienstverlening

De kerntaak van gemeenten is het leveren van diensten en voorzieningen aan haar inwoners om het welzijn, de veiligheid en de leefbaarheid in de gemeente te bevorderen. Het is essentieel om die dienstverlening ook in de toekomst op een uitstekende manier te blijven inzetten. Dat dit op een digitale manier gebeurt is inmiddels een vanzelfsprekendheid gezien het rappe tempo van digitalisering in de samenleving. Een aantrekkelijk perspectief zien we in Denemarken, met één digitaal portaal waar je als burger zaken doet met niet alleen alle overheden, maar ook met je verzekeringsmaatschappij, je bank en je apotheek.

Bij ons staat de digitale dienstverlening onder druk. Zeker voor kleinere gemeenten is het ingewikkeld om bij te blijven op alle ontwikkelingen van de informatievoorziening. Denk aan alles wat er op ons afkomt vanuit Europese regelgeving en informatiebeveiliging. Die druk gaat alleen nog maar erger worden door de krapte op de arbeidsmarkt. Er is een kwetsbare situatie aan het ontstaan waarbij ICT-kennis en -capaciteit schaars zijn.

Slim datagedreven werken

Binnen de overheid wordt het steeds belangrijker om op basis van betrouwbare gegevens beleids- en uitvoeringsbeslissingen te nemen. Een actualiteit van 24/7 is wat je wilt. Burgers goed inzicht geven in de gegevens waarop een beslissing is gebaseerd, bevordert het vertrouwen in de overheid. Voor grote maatschappelijke opgaven als armoedebestrijding, de energietransitie en de grootschalige woningbouwopgave is het essentieel gegevens uit verschillende bronnen gecombineerd te kunnen gebruiken. Eenvoudige uitwisseling van altijd actuele data!

Samen innoveren en slimme oplossingen bedenken

We moeten gaan innoveren en slimme oplossingen bedenken zodat we met minder handen het werk kunnen blijven doen. We willen toe naar een moderne gezamenlijke informatievoorziening die minder versnipperd is, en waarbij gegevens altijd actueel zijn door ze rechtstreeks vanuit de bronsystemen te bevragen. Voor het betekenisvol delen van gegevens zijn standaarden essentieel. Alleen met een moderne en gezamenlijke informatievoorziening kunnen wij uitstekende dienstverlening en slim datagedreven werken aan maatschappelijke opgaven samen met andere overheidsorganisaties in de toekomst blijven garanderen.

Versnellen, aanjagen en randvoorwaarden invullen

De propositie voor het Transitieprogramma Common Ground biedt een handelingsperspectief om tot de gezamenlijke moderne informatievoorziening te komen. Het helpt ons om dit samen te doen, en niet als 342 gemeenten ieder het wiel apart uit te vinden. Door onze krachten te bundelen, dalen

niet alleen de kosten, maar profiteren we ook van elkaars expertise en ervaring. Het programma brengt een versnelling aan in de transitie, waarbij gemeenten en marktpartijen worden ondersteund en aangejaagd. De strategie is die van de verleiding: koplopergemeenten laten de meest noodzakelijke componenten, oplossingen en standaarden incrementeel realiseren. Er is dus geen sprake van 'één groot ICT-systeem'. De componenten worden opgeschaald voor gebruik bij meerdere gemeenten. Iedere gemeente kan op haar eigen tempo aansluiten. Maar met alleen verleiding komen we er niet: het verplicht naleven van vastgestelde normen en richtlijnen voorkomt een te grote vrijblijvendheid. Het programma zorgt voor helderheid van de (architectuur)kaders, stimuleert samenwerking, jaagt de transitie aan, leidt op, en ondersteunt. We houden de verbinding met waar we het voor doen: dienstverlening en maatschappelijke opgaven ondersteunen, waarmee we toegevoegde waarde realiseren.

Beheer inrichten en andere vraagstukken

Diverse vraagstukken op informatiekundig, organisatorisch, juridisch en financieel gebied worden centraal uitgewerkt. Een hiervan is het inrichten van gemeenschappelijk beheer. Ook hier biedt het Deense model inspiratie. Vanaf de start van de digitaliseringsstrategie is prioriteit gegeven aan strategische investeringen in de digitale infrastructuur met een aantal basiscomponenten. Kenmerkend voor de Deense aanpak is dat er een sterke coördinatiestructuur is opgezet, met heldere en stevige mandaten. En met KOMBIT, dat in 2009 is gestart, heeft Denemarken de intergemeentelijke IT-governance grondig verankerd. Gemeenten worden daardoor ontzorgd. Overheidsinstanties werken nauw samen met private bedrijven om een digitale infrastructuur op te zetten, innovatieve IT-oplossingen te ontwikkelen en digitale diensten te leveren aan burgers en bedrijven. Het Deense model kunnen we niet zomaar 1:1 in Nederland overnemen, maar het biedt perspectief, inspiratie en de zekerheid dat het kan: een gezamenlijke moderne informatievoorziening als onderlegger voor uitstekende dienstverlening.

Doel

De hoog over doelen zijn:

- Het faciliteren van uitstekende digitale dienstverlening, nu en in de toekomst.
- Het mogelijk maken van slim datagedreven werken aan maatschappelijke opgaven.
- Samen werken aan een moderne gemeentelijke informatievoorziening.

Het Transitieprogramma faciliteert gemeenten bij de transitie Common Ground, het creëert de randvoorwaarden voor de transitie en jaagt deze aan.

De Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) heeft tot doel om samen te werken aan een sterkere en slimmere uitvoering. Veel maatschappelijke en organisatorische vraagstukken zijn voor alle gemeenten gelijk. Als we als gemeenten slim samenwerken op deze collectieve opgaven, houden we tijd en geld over voor zaken die lokaal belangrijk zijn. Via de GGU en het bijbehorende fonds GGU spreken we standaarden af, kopen we samen in en werken we samen aan nieuwe diensten en producten.

Het Transitieprogramma Common Ground past één-op-één bij de doelen van de GGU:

- Gemeenten werken samen aan een sterkere en slimmere uitvoering door gezamenlijk te werken aan een moderne gemeentelijke informatievoorziening.
- Gemeenten hebben alle de uitdaging om hun informatievoorziening zo in te richten dat deze de diverse maatschappelijke opgaven waar gemeenten voor staan datagedreven kunnen ondersteunen.
- In het programma worden diverse gezamenlijke vraagstukken uitgewerkt. Een belangrijk vraagstuk op organisatorisch gebied is het inrichten van het beheer van (het gezamenlijk deel van de) gemeentelijke informatievoorziening. Informatiestandaarden zijn hierin belangrijke componenten. Samen inkopen is een van de manieren waaraan wordt gewerkt om tot nieuwe componenten te komen die aan de Common Ground principes voldoen.
- Er wordt samengewerkt aan nieuwe diensten en producten die gestalte krijgen in een moderne gezamenlijke gemeentelijke informatievoorziening.

Resultaten voor gemeenten

Een overzicht van de resultaten:

Op het gebied van gegevens en diensten

- Makkelijk toegang tot alle gegevens van burgers en bedrijven die bij de overheid staan geregistreerd. Zo kun je excellente diensten bieden. Dat helpt mee aan het vertrouwen in de totale overheid.
- Dankzij gegevens als 1 bestuurslaag de maatschappelijke opgaven ondersteunen die steeds meer over domeinen en organisaties binnen ketens heen gaan.
- Werken volgens (nieuwe, aanstaande Europese) wetten en regels. Daarbij worden onze systemen zo aangepast dat ze burgerdata beter verwerken en beschikbaar houden.

Op gebied van kosten, tijd en communicatie

- Veel IT-menskracht besparen en (dus) kosten.
- Meer tijd voor je hoofdtaken, omdat het beheer van componenten door anderen gebeurt.
- Communicatiemiddelen om de betekenis van Common Ground breder in je organisatie te bespreken en zo meer betrokkenheid en dus succes te bereiken.

Op gebied van kennis

- Handreikingen.
- Inzicht in de concrete, gedetailleerde specificaties om te werken volgens de Common Ground-principes middels de 'Common Ground compliancy tool'.
- Weten welke IT-componenten er zijn (zowel bij andere gemeenten, marktpartijen als de VNG) om in te zetten, en wat het verband hiertussen is.
- Platform om kennis op te doen en te delen.
- Opleiding.

Op gebied van software en randvoorwaarden ontwikkelen

- Platform om samen te werken.
- Kans om mee te doen als we nieuwe componenten ontwikkelen.
- Specificaties om naar leveranciers te gebruiken als je een ICT-aanbesteding doet.

- Duidelijk stappenplan/roadmap welke componenten je kunt gebruiken en wat de geplande aanpassingen hieraan zijn in functionaliteit.
- Ruimte om in een open proces feedback te leveren als we componenten ontwikkelen.
- Hulp bij vragen over techniek, samenwerking, financiering en hoe je de omslag maakt.

Een transformatieprogramma kent vaak een complex proces, dat verschillende aspecten van de organisatie beïnvloedt. Vaak is sprake van meerdere doelstellingen die met elkaar verweven zijn; de effecten kunnen zich over een langere periode ontvouwen. Sommige resultaten kunnen onmiddellijk zichtbaar zijn, terwijl andere pas op termijn merkbaar worden. Vaak wordt geopereerd in een dynamische omgeving die voortdurend verandert. De resultaten van een transformatieprogramma zijn vaak het resultaat van een complexe reeks oorzaken en effecten. Het is moeilijk om een eenvoudige lijst te maken die recht doet aan deze complexiteit.

De opbrengsten van het programma zijn in een eerste 'kwalitatieve en kwantitatieve doorkijk' geschetst. Dit rapport is als bijlage van de propositie opgenomen. Alhoewel de focus ligt op de kwalitatieve baten is een eerste globale beeld dat op ICT-kosten een besparing in de orde van grootte van € 200 tot € 300 mln. kan worden behaald. Vervolgens is er een besparing van totaal € 1 tot € 2 mld. per jaar als het gaat om primaire processen.

Kanttekeningen

In het propositiedocument staat een aantal risico's (en maatregelen) benoemd:

- Omgevingsrisico's: andere overheden slaan een andere route in.
- We sluiten niet aan bij de doelen, bijvoorbeeld de maatschappelijke opgaven, waardoor we niet het beoogde effect sorteren.
- Risico's met betrekking tot de rechtvaardiging van het programma.
- Risico's met betrekking tot de financiering van het programma. Met name de tweede helft van 2024 is hierin kritiek.

Het is goed te beseffen dat het niet uitvoeren van het transitieprogramma en/of de transitie Common Ground leidt tot grote risico's op het gebied van de continuïteit van onze dienstverlening en andere kritieke processen. Genoemde risico's lijken hierdoor ondergeschikt aan het grotere belang.

Begroting

Programmaonderdeel	2025		2026		2027	
	fte	k€	fte	k€	fte	k€
1. Kaderstelling & architectuur						
architecten en informatie analisten	2,5	0,0	2,5	0,0	2,5	0,0
business analisten	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0
2. Ontwikkeling & standaardisatie						
portfoliomanager	1,0		1,0		1,0	
adviseur ontwikkeling en standaardisatie	3,0		3,0		3,0	
impuls ontwikkeling en standaardisatie		500		500		500
3. Beheer & onderhoud						
opzet/aanbesteding beheerarrangement		650		300		300
4. Strategie-ontwikkeling koplopers, volgers en leveranciers						
financieel adviseur	0,5		0,5		0,5	
leveranciersmanagement	1,0		1,0		1,0	
inkoopadviseur/contractmanager		150		150		150
tegemoetkoming financiële knelpunten		500		500		500
5. Changemanagement & implementatieondersteuning						
coördinator changemanagement	1,0		1,0		1,0	
adviseur transitie-modelstrategieën	1,0		1,0		1,0	
adviseur human capital agenda	0,5		0,5		0,5	
digicoaches	10,0		10,0		10,0	
6. Community building & communicatie						
sr communicatie-adviseur	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
communitymanager	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
communicatiemedewerker/contentmanager	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
websites en communicatiemiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
webinars, fieldlabs, events, kick-off	0,0	100	0,0	100	0,0	100
7. Programmamanagement & -ondersteuning						
programmamanager	1,0		1,0		1,0	
programmaondersteuner	1,0		1,0		1,0	
uitbreiding bedrijfsvoering (risicomanagement, bestuurlijk schrijver, marketing)		300		300		300
Totaal (fte/k€)	26,0	2.200	26,0	1.850	26,0	1.850
Totaal (k€)		6.425		6.075		6.075
Dekking huidig GGU (k€)		895		895		895
Dekking in kind capaciteit (k€)		975		975		975
Bedrag propositie (k€)		4.555		4.205		4.205

Bijlagen

In de bijlage is een uitwerking van het Transitieprogramma opgenomen, inclusief een kwalitatieve en kwantitatieve doorkijk. Daarnaast is er een video gemaakt waarin de burgemeester van Oudewater oproept om samen te werken in het belang van goede dienstverlening.